

Bogdan Giemza

I Synod Diecezji Legnickiej (2007–2012), "Przypatrzmy się powołaniu naszemu"

Studia Salvatoriana Polonica 7, 285-288

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

I Synod Diecezji Legnickiej (2007–2012),
Przypatrzmy się powołaniu naszemu.
 Tom pierwszy: *Program odnowy religijno-moralnej,*
 Legnica 2012, ss. 361;
 Tom drugi: *Dokumentacja,* Legnica 2012, ss. 375.

Z inicjatywy bł. Jana XXIII został zwołany Sobór Watykański II, określane często mianem soboru duszpasterskiego lub pastoralnego. Papież w przemówieniu inauguracyjnym, w dniu 11 października 1962 roku, prosił, aby podczas jego trwania – zamiast na nowo komentować zasady i dogmaty wiary – zajęto się „poszukiwaniem nowych form podawania tych zasad współczesnemu światu. Sobór ma dążyć do tego, by ludziom współczesnym, żyjącym w konkretnej, dzisiejszej rzeczywistości, przedstawić w języku zrozumiałym i pociągającym, czym jest Kościół i czego on naucza” (G.M. Garonne, *Orientacje Soboru*, Paryż 1969, s. 17). W zamyśle chodziło o odnowę Kościoła w jego wszystkich wymiarach, co zostało oddane trudno przetłumaczalnym słowem włoskim *aggiornamento*. Akcent położony był nie tyle na reformę, ile na przystosowaną odnowę, która w terminologii soborowej określana jest jako *renovatio accommodata*. Owocem prac soboru są dokumenty ujęte odpowiednio w trzy kategorie: konstytucje (4), dekrety (9) i deklaracje (3). Należy mieć na uwadze, że chociaż dokumenty soborowe stanowią podstawowy wyraz jego myśli i działalności, to jednak dorobek soboru nie wyraża się w samych tylko dokumentach.

W okresie posoborowym poświęcono wiele uwagi właściwej recepcji nauczania Soboru Watykańskiego II. Należy mieć na uwadze m.in. pontyfikat bł. Jana Pawła II i Benedykta XVI. Papież Benedykt XVI wielokrotnie podkreślał potrzebę stosowania właściwego klucza hermeneutycznego dla zrozumienia soborowego nauczania. W kluczu nauczania i stylu postrzegania Kościoła we współczesnym świecie nakreślonym przez sobór należy widzieć odradzający się w Kościele katolickim ruch synodalny. Chodzi zarówno o wymiar Kościoła powszechnego, jak również o Kościoły partykularne. Jak podkreślają wybitni znawcy problematyki (ks. prof. Edward Szafrowski, ks. prof. Wojciech Góralski), synody od samego początku ich praktykowania stanowią znamienne

przejaw żywotności i dynamizmu Kościoła, jak również jeden z istotnych przejawów wspólnego podejmowania odpowiedzialności za Kościół. Tradycyjny model synodu o charakterze jurydycznym przybrał w okresie po Soborze Watykańskim II nowy charakter, dostosowany do wymogów współczesności i bywa często określany duszpasterskim lub pastoralnym. Ma to związek nie tylko z treścią uchwał, lecz także z nową formą ich przygotowania, sposobem oddziaływania na opinię publiczną, zazwyczaj kilkuletnim czasem ich trwania oraz licznym udziałem nie tylko duchownych, ale także osób świeckich w trakcie jego trwania.

W dekrecie o pasterskich zadaniach biskupów w Kościele czytamy: „Obecny święty Sobór powszechny wyraża życzenie, by czcigodne instytucje soborów i synodów nabrały nowej mocy, dzięki czemu można by należycie i skuteczniej zatroszczyć się o wzrost wiary i zachowanie karności w różnych Kościołach stosownie do okoliczności czasu” (DB 36). Chociaż samo pojęcie synodu diecezjalnego nie jest wymienione w dokumentach soborowych, to trzeba mieć na uwadze historyczne doświadczenie Kościoła w tym względzie. Znaczenie i istotne uwagi dotyczące synodu diecezjalnego zawiera *Kodeks prawa kanonicznego* z 1983 roku w kan. 460-468. W kan. 460 KPK jako cel synodu diecezjalnego wskazuje się dobro całej diecezji, w którym uczestniczą kapłani i wierni świeccy. Ksiądz Henryk Seweryniak zwraca uwagę, że „synod to przede wszystkim święto Kościoła w drodze, a nie tylko obrady czy wyraz «demokratyzacji struktur» eklezjalnych. Dlatego życie synodalne należy pojmować jako niezbywalny wymiar życia Kościoła lokalnego” (H. Seweryniak, *Święty Kościół Powszedni*, Warszawa 1996, s. 233).

Odpowiadając na apel Soboru Watykańskiego II o nadanie synodom „nowej mocy”, wielu biskupów w kierowanych przez siebie diecezjach podjęło inicjatywę zwołania synodów diecezjalnych. W Polsce jako pierwszy odbył się w 1967 roku synod diecezjalny we Włocławku, zwołany przez biskupa Antoniego Pawłowskiego. W kolejnych latach odbyły się synody diecezjalne w wielu polskich diecezjach, w niektórych nawet dwukrotnie, w kilku natomiast diecezjach odbywają się aktualnie. Owocem tych prac są m.in. opublikowane dokumenty synodalne. Porównując ze sobą sposób odbywania synodu i dokumenty synodalne, możemy mówić o znacznych różnicach w poszczególnych diecezjach. Wszystkie jednak są wyrazem poszukiwania adekwatnej odpowiedzi ze strony Kościoła lokalnego na wyzwania w danym środowisku i są elementem odnowy religijno-moralnej oraz duszpasterskiej tegoż Kościoła. Podobnie jak w historii, tak i obecnie, synody są istotnym instrumentem reformy Kościoła.

Przed koniecznością określenia własnej samoświadomości i tożsamości sta-
nęło wiele nowych diecezji w Polsce utworzonych w 1992 roku na mocy bulli
Jana Pawła II zatytułowanej *Totus Tuus Poloniae populus*. Jedną z nich jest die-
cezja legnicka. W tym kontekście trzeba widzieć I Synod Diecezji Legnickiej,
który odbył się w latach 2007–2012. Owocem prac synodalnych są dwa tomy
dokumentów wydane w 2012 roku pod wspólnym tytułem: *Przypatrzmy się
powołaniu naszemu*. Tom pierwszy zatytułowany jest *Program odnowy religij-
no-moralnej* (Legnica 2012, ss. 361), natomiast tom drugi: *Dokumentacja* ma
charakter historyczno-sprawozdawczy (Legnica 2012, ss. 375).

Niewątpliwym wpływem na zwołanie i przebieg synodu miało doświadczenie
biskupa legnickiego Stefana Cichego, który od 2005 roku kieruje diecezją,
nabyte w czasie jego posługi kapłańskiej i biskupiej oraz pracy synodalnej
w archidiecezji katowickiej. I Synod Diecezji Katowickiej odbył się bowiem
już w latach 1972–1975.

Wstępne przygotowania do synodu diecezji legnickiej rozpoczęły się
w 2006 roku, natomiast formalne jego rozpoczęcie nastąpiło 28 czerwca 2007
roku w katedrze legnickiej. Dekret zatwierdzający i ogłaszający uchwały I Sy-
nodu Diecezji Legnickiej, podpisany przez biskupa Stefana Cichego, nosi datę
24 marca 2012 roku.

Dobrze się stało, że wzorem synodu archidiecezji krakowskiej (zob. *Dusz-
pasterski Synod Archidiecezji Krakowskiej 1972–1979*, t. I i II, Kraków 1985),
dokumenty synodu legnickiego zostały wydane w dwóch tomach. Jak już
było wspomniane, tom drugi zawiera dokumentację historyczną. Składają się
na nią akta biskupa legnickiego, homilie biskupa legnickiego, sprawozdania,
relacje i podsumowania oraz fotografie. Czytelnik znajdzie wśród nich ważne
informacje, m.in. regulamin, organizację i kalendarium prac synodalnych,
skład personalny poszczególnych komisji synodalnych.

Zasadniczy trzon zawierający owoc prac synodalnych zawiera tom pierw-
szy. Otwiera go dekret zatwierdzający i ogłaszający uchwały I Synodu Diecezji
Legnickiej oraz modlitwa do Maryi w intencji nowej ewangelizacji diecezji
legnickiej (s. 5-6), po czym następuje wstęp, w którym krótko została zaryso-
wana historia i organizacja diecezji legnickiej, kulturowo-społeczne uwarun-
kowania ewangelizacji oraz cele i zadania odnowy religijno-moralnej (s. 9-33).
Zasadniczy korpus uchwał synodalnych stanowią trzy rozdziały zatytułowane
odpowiednio: rozdział pierwszy – *Chrystusa poznać: odnowa funkcji nauczyciel-
skiej*, rozdział drugi – *Chrystusa kochać: odnowa funkcji uświęcającej*, rozdział
trzeci – *Chrystusa naśladować: odnowa funkcji pasterskiej* (s. 35-103). Widać
więc, że układ rozdziałów wskazuje na trzy podstawowe funkcje Kościoła,

które zarazem stanowią główne obowiązki wszystkich duszpasterzy: nauczanie, uświęcanie i pasterzowanie. Ten schemat został wyeksponowany w pracach i dokumentach Soboru Watykańskiego II. Należy mieć także na uwadze, że wskazana w nim kolejność nie jest przypadkowa. Wszystko bowiem zaczyna się od nauczania, będącego przygotowaniem do uświęcenia człowieka. Ale duszpasterstwo nie wyczerpuje się w tych dwóch funkcjach, stąd konieczność trzeciej funkcji określanej „pasterzowaniem”. Należy przy tym mieć na uwadze jej szerokie rozumienie, co znajduje wyraz w uchwałach synodalnych (s. 79-103), a nie zawężanie jej do posługi kapłańskiej.

Ważne dla życia diecezji jest organizacja i jasne zasady funkcjonowania różnych gremiów, stąd integralny fragment dokumentów synodalnych stanowi część zatytułowana *Statuty, instrukcje, regulaminy, wskazania, zasady* (s. 107-356). Składają się na nią: jedenaście statutów (np. *Statut rady kapłańskiej, Statut rady parafialnej*), czternaście instrukcji (np. *Instrukcja katechetyczno-pastoralna o przygotowaniu młodzieży do sakramentu bierzmowania*), sześć regulaminów (np. *Regulamin Legnickiej Kurii Biskupiej*), cztery wskazania (np. *Wskazania dotyczące przygotowania i przeżywania prymicji kapłańskich w parafii*) i trzy zasady (np. *Zasady współpracy osób konsekrowanych z duchowieństwem diecezjalnym*).

W wymiarze historycznym I Synod Diecezji Legnickiej został zakończony. Ale synod pastoralny oprócz wymiaru historycznego i jurydycznego ma ożywić i odnowić apostołstwo, które dokonuje się po jego zakończeniu. Teraz nastał więc czas realizowania synodalnych postanowień. Należy wyrazić nadzieję i życzenie, by przy zaangażowaniu całej wspólnoty wiernych na czele z jej pasterzami, przyniósł on obfity owoc zbawienia.

Ks. Bogdan Giemza SDS